

**Словотворення в умовах глобалізації: nomina actionis
із запозиченим формантом -ація, -ізація/-изація**

У статті проаналізовано особливості дериваційного та семантичного наповнення неодериватів із запозиченим словотворчим суфіксом –ація, -ізація/-изація, що в умовах глобалізації формує категорію nomina actionis.

Ключові слова: глобалізація, запозичений формант, інновація, інтернаціоналізація, неодеривати, nomina actionis, словотворення, словотвірний тип, спосіб словотворення, тенденція.

В. Олексенко

**Словообразование в условиях глобализации: nomina actionis
с заимствованным формантом -ация, -изация / -ызация**

В статье проанализированы особенности деривационного и семантического наполнения неодериватов с заимствованным словообразовательным суффиксом -ация, -изация / -ызация, что в условиях глобализации формирует категорию nomina actionis.

Ключевые слова: глобализация, заимствованный формант, инновация, интернационализация, неодериваты, nomina actionis, словообразование, словообразовательный тип, способ словообразования, тенденция.

V. Oleksenko

**Word building in conditions of globalization: nomina actionis with
borrowed formant –ation, -isation and its variations**

Peculiarities of derivative and semantic content of neoderivant with the borrowed word building suffix –ation, -isation and its variations analyzed in the article. In conditions of globalization it forms the category of nomina actionis.

Key words: globalization, borrowed formant, innovation, internationalization, neoderivant, nomina actionis, word building, word building type, means of word building, tendency.

Кінець ХХ – початок ХХІ ст. характеризується активізацією динамічних процесів у сучасній українській мові, зумовлених тенденцією до підвищеної експресії виражальних

можливостей мови, тісно пов'язаних зі стилістичною диференціацією мовних засобів, мовною естетикою тощо.

Зміна стану й статусу української мови зазначеного періоду сприяє активізації в ній інноваційних словотвірних процесів. Серед визначальних тенденцій порубіжжя дослідники беззаперечно називають інтернаціоналізацію і глобалізацію, що набули форми американізації і породили світову гібридну культуру.

Глобалізаційні процеси спричинили запозичення до українського лексикону, що кваліфікують як посилення чужомовного тиску на лексичну та словотвірну підсистему української мови, як загрозу для її подальшого органічного розвитку. Це впливає на сучасний стан мови, оскільки відбувається інтенсивне руйнування літературних норм і швидка активізація процесів запозичення, формується нова лінгвокультурна мода. Цю моду, що характеризується «англо-американоманією», диктують мас-медіа, бо саме вони є основними «постачальниками» неодериватів і неозапозичень. Наслідуючи цю моду, носії мови активно послуговуються в повсякденному спілкуванні медійними новотворами-інтернаціоналізмами, з-поміж яких чимало термінів, запозичених із англійської мови. Медійні неозапозичення стають частотними у спілкуванні, піддаються морфемізації, а потім слугують базою для утворення слів-гібридів, залучаючись до процесу деривації не тільки як мотивувальні основи, а й словотворчі форманти.

Словотворення, використовуючи морфемний інвентар мови, виконує суспільне замовлення на творення необхідних для комунікації найменувань. Зростання обсягів суспільного замовлення, пришвидшення темпів творення і запозичення нових слів зумовлює активізацію словотвірних засобів.

На матеріалі української преси кінця XX – початку XXI ст. можна простежити мікрозміни (термін О.А.Земської) у структурі слів, зокрема похідних, певні зміни в їхньому функціюванні та сферах застосування. Значною мірою це зумовлено наявністю взаємозв'язку між тими змінами, що відбуваються в суспільстві та в мові: як правило, всі найважливіші події суспільного життя знаходять своє відображення у творенні нових слів, появі нових базових основ, нових словотвірних значень, активності певних словотвірних типів і засобів.

Мета нашої розвідки – проаналізувати неодеривати із запозиченим словотворчим формантом **-ація, -ізація/-изація**, що в умовах глобалізації формують категорію *nomina*

actionis – найбільш активно поповнюваний клас субстантивів зі значенням опредметненої дії.

Джерелом фактичного матеріалу послуговували «Словник української мови» (т. I – XI, 1970 – 1980), «Словник іншомовних слів» (укл. С.М. Морозов, Л.М. Шкарапута. – К., 2000), неологічні словники А. Нелюби і С. Нелюби «Лексико-словотвірні інновації» (Харків, 2004-2006, 2007, 2008- 2009), Д.В. Мазурик «Нове в українській лексиці: Словник-довідник» (Львів, 2002), Г.М. Віняр і Л.Є. Шпачук «Словник новотворів української мови кінця ХХ століття» (Кривий Ріг, 2002, вип. 2), а також приклади з картотеки автора.

Нові *nomina actionis* кваліфікуємо як форми реагування носіїв мови на зовнішні, культурно-історичні стимули, що на сучасному етапі глобалізації створюються засобами масової інформації, визначаючи стиль життя і світогляду.

Специфічність словотвірного значення девербативів із формантом **-ізація/-изація**, як наголошує Т.А. Коць, забезпечує їм високу активність у словотворенні 90-х років ХХ ст. Екстралінгвальний чинник активізації зазначеного словотвірного типу слід убачати в глобальності й масштабному поширенні сучасних суспільних процесів і явищ та адекватному передаванні їх похідними із суфіксами: **-ація** (*домінація, індексація, клановізація, конвертація, коренізація негація, сертифікація*); **-ізація/-изація** (*ваучеризація, екологізація, еротизація, жебракізація, іонізація, інформатизація, космізація, котеджизація, криміналізація, лібералізація, наркотизація, чорнобілізація, шухляндизація*) й под. [5, с. 138 – 139].

Висока продуктивність у сучасному словотворенні іншомовних словотвірних типів із формантом **-ація, -ізація/-изація**, за твердженням О.А. Стишова, “є виявом того, що в дериваційних процесах аналізованого періоду досить помітною є тенденція до європеїзації чи, за іншою термінологією, до інтернаціоналізації словотвірних типів, ...що виявляється в зростанні активності як твірних основ, так і афіксальних морфем, що мають загальноєвропейський або ширше – інтернаціональний характер...” [10, с. 132].

Широкий фактичний матеріал і лінгвістичні розвідки дослідників, за переконанням О.А. Стишова, дають змогу стверджувати, що процеси утворення похідних за допомогою інтернаціональних словотвірних засобів інтенсифікувалися не тільки на лексико-семантичному рівні української мови як найбільш динамічному, а й значною мірою на словотвірному. Поява великої кількості іншомовних слів, зростання питомої

ваги спільних з іншими європейськими мовами словотворчих формантів і процесів свідчать про європеїзацію й інтернаціоналізацію її лексико-семантичних систем. На це впливають як екстралінгвальні, так і інтралінгвальні чинники, що нерідко перебувають у нерозривному взаємозв'язку і взаємопереплетенні. Визначальними інтралінгвальними чинниками в кінці ХХ – початку ХХІ ст., на думку О.А. Стишова, визнано такі: 1) демократизація всіх галузей суспільного життя в Україні, розширення контактів і зв'язків зі світовим товариством; 2) посилення прагматичного інтересу до вивчення іноземних мов; 3) активізація і розширення мережі Інтернет, зростання її впливу на носіїв мови; 4) інтенсифікація перекладацької практики, особливо з англійської мови; 5) закордонні відрядження, наукові конференції, “круглі столи”, а також туристичні, культурні зв'язки; 6) мода на слова й структурні елементи (певні морфеми) як відбиття естетичних смаків нашої доби; 7) науково-технічний прогрес, як наслідок – інтелектуалізація українського соціуму; 8) пошуки нових засобів вираження; необхідність, доцільність, практичні потреби в цьому носіїв мови; 9) зростання ролі культурних, економічних, науково-технічних досягнень інших народів, зокрема американського, а відповідно і їх мов; 10) роль української діаспори, яка проживає переважно в англійськомовних країнах; 11) тенденція до ускладнення, збагачення мовної структури; 12) принцип економії мовної енергії, мовних засобів; 13) дія аналогії; 14) лібералізація норм літературної мови тощо [11, с. 204 – 205].

Тенденція до глобалізації стає провідною в українській мові і найбільш переконливо експліцитно й імпліцитно діє на словотвірному рівні [3, с. 41], продукуючи велику кількість неолексем, що виконують номінативну, прагматичну й стилістичну функції.

Глобалізаційні процеси у словотворенні спостерігаємо передусім на рівні активного використання запозичених раніше, а також нових словотворчих ресурсів (як афіксів, так і твірних основ, що мають загальноєвропейський або інтернаціональний характер), а також способів словотворення.

Процес утворення похідних, що виражають загальне словотвірне значення предметної дії – *nomina actionis* – передбачає усвідомлене контролювання за когнітивними процедурами, зокрема й над використанням дериваційних засобів. Вибираючи питомі словотворчі засоби чи використовуючи запозичені форманти, оцінюємо їх, потрапляючи водночас під вплив т.з. мовної моди, а також тієї соціокультурної ситуації, якою ця мода зумовлена.

Значне зацікавлення викликають абстрактні іменники, виникненню яких сприяли соціальні чинники, оскільки аналізуючи такі похідні, матимемо уявлення не лише про національно-мовну картину сучасного світу, а й про лінгво-психологічне “обличчя” суспільства.

Аналізуючи неогеривати – українські *nomina actionis* на **-ація, -ізація/-изація**, необхідно з’ясувати залежність появи таких неолексем від соціальних чинників, що впливають на розвиток сучасної лінгвокультури; встановити, яким чином у семантиці похідних відображаються лінгво-психологічні особливості носіїв мови, зумовлені сучасною соціокультурною ситуацією.

Звернімося до характеристики тих соціальних чинників, що впливають на розвиток мови, на сучасну лінгвокультурну ситуацію.

Динамічний розвиток в українському суспільстві кінця ХХ – початку ХХІ ст. – розвал тоталітарного Союзу, утворення і розбудова держави, проникнення в Україну нових реалій західного світу після падіння “залізної завіси” змінює умови функціонування української мови: відбувається розширення її функційних сфер як мови зі статусом державної, прискорюються темпи мовних змін, відбувається процес активізації вживання іншомовних слів. Водночас дослідники зазначають появу “тенденції до перегляду, ревізії кодифікованих норм і відповідно до спроби їх змінити” [12, с. 158].

Динамічні процеси в лексичному складі мови тісно пов’язані з історією народу – її носія, з активними і пасивними його контактами з іншими мовами, а також із новими потребами мовців, з особливостями їх прагматично-комунікативної діяльності. Крім того, ці зміни пов’язані з внутрішніми постійно діючими загальномовними тенденціями, що зумовлюють появу нових знаків номінації чи “затирання” старих.

Мова як спосіб духовної консолідації етносу (О.О.Потебня) не лише об’єктивує форми її мислення, зумовлені культурно-історичним станом, – вона створює свої моделі “бачення світу”, реагує на зміни і перетворення у соціальній, політичній, економічній, науковій і культурній сферах незалежної Української держави. Демократизація суспільного життя сприяє активному використанню емоційної та експресивної лексики, що змінює співвідношення між стилістично нейтральними та стилістично маркованими лексичними засобами в різних функційних стилях.

Зміни в суспільстві, що впливають на сучасну українську лінгвокультуру, зумовлюючи зміну лексичних парадигм, призводять до появи неолексем *буржуалізація*,

гривенізація, жебракізація, комерціалізація, натуралізація, ющенкізація, фірташизація, співдружнізація, фермеризація, напр.: Потрібна масова **фермеризація**, формування інфраструктури (Персонал плюс № 52 (509) 19 – 25.12.12); За словами політолога, “українізація і ющенкізація” партійного списку може зіграти з рейтингом “злий жарт” (О. Черненко); Наразі, нещодавно спробу групи Фірташа використати СБУ з метою незаконного повернення у власність РосУкрЕнерго та переприватизувати ПР можна сміливо охарактеризувати словом “**фірташизація**” (В. Шляпников).

Українські неолексеми поміна actions із словотворчим форматом **-ація,- ізація/-изація** широко вживаються для номінування нових соціально значущих процесів у житті незалежної України (суверенізація, екологізація, європеїзація, медіатизація, соборизація, приватизація, фермеризація, радикалізація тощо, пор.: **Екологізація** виробництва передбачає наявність взаємозв’язку і взаємозумовленості будь-яких дій з урахуванням екологічних вимог до розвитку НТП (<http://uk.wikipedia.org/>); **Процеси європеїзації**, що відбуваються у соціокультурній сфері ЄС, можна описати словами Л.Є. Седермана, на думку якого «перехід від одних кордонів до інших можливий тільки у разі соціальної трансформації (Стратегічні пріоритети, №3 (8), 2008); **Процес медіатизації** політики полягає в тому, що сучасні електронні масмедіа виступають потужним механізмом підтримання конкуренції у сфері публічної політики, впливають на систему представництва громадянських інтересів та віртуалізують політичний простір (Актуальні проблеми політики, 2013, вип. 49); для позначення негативних суспільних явищ. Такі лексеми відзначаються високою частотою вживання і мають іронічне стилістичне забарвлення, пор.: **олігархізація**, **алкоголізація**, **наркоманізація**, **дебілізація**, **шизофренізація**, напр.: **Олігархізація** влади – прямий шлях до перетворення на колонію (Українська правда, 8 жовтня 2014р.); **Алкоголізація** України - це страшний конвеєр знищення нації (<http://golovko.info/>); **Ті, хто приходить...**, ще читають. Загалом в Україні рівень **дебілізації** дуже високий (Д. Капранов); **Відбувається штучна шизофренізація**, свідомості (В. Погрібна).

Політичний плюралізм у суспільстві, демократизація суспільно-політичного життя, реальна політична боротьба партій і окремих кандидатів на виборах різних рівнів – ознака сьогоденної ситуації в державі. Це сприяє суттєвому поновленню, поповненню і структурній перебудові політичної лексики. Виробляється особлива політична мова тих чи тих партій, організацій і окремих політичних діячів, пор.: **бандеризація**, **хохляндизація**,

сатанізація, демеркуризація, напр.: *Московська церква в особі батюшки Сидора роздає паспорти громадян «закарпатської Русі», а сьогодні ці сепаратисти вийшли на вулиці Ужгорода з гаслом «не допустити **Бандеризації** України»* (<http://una-unso.in.ua>); *Знищення інтелектуальних та духовних підвалів, **хохляндизація** в Україні – все це історичні реалії, яким треба дивитися у вічі, хоч як це не боляче* (Формат, 08.10.14); *Йдеться про **сатанізацію** особи, тотальну ліквідацію основної клітини суспільства, якою є сім'я, та про запланований автогеноцид цілих народів* (Патріарх Візантійського Вселенського Патріархату, Львів, 21.11.13);... *провели **демеркуризацію**...* (Гривна, №43 (1033), 23-30.10.14, с. 5).

Мовознавці відзначають динамічні зміни внаслідок суспільних змін в аналізованій період передусім у лексиці й словотворі [7; 8]. Особливо відчутним є ці зміни в мові засобів масової інформації та в різних формах усної комунікації.

У засобах масової інформації відображаються живомовні процеси, виразно простежуються тенденції розвитку мови. Характерною рисою мови преси дослідники називають «функціональний динамізм – використання одиниць з периферії літературної мови (розмовна літературна мова) і навіть з-поза її меж (просторіччя, жаргони) у тих галузях комунікації, які раніше входили лише в кодифіковану літературну мову». Отже, спостерігаємо вживання стилістично маркованої лексики у текстах ЗМІ, що пояснюється зниженням загальної лінгвокультури, а також бажанням журналістів знайти мовні засоби «не затерті» усталеними традиціями, пор.: *бомжизація, варваризація, дебілізація, ідіотизація, кайфізація, кретинізація, лохотронізація, плебеїзація, хамізація*, напр.: *Розрідження інтелектуальної атмосфери, волапюк, яким послуговуються наші публічні люди...– все це застерігає: в Україні розпочалася інтелектуальна **бомжизація*** (ЛУ, 1/06, с. 6); ***Варваризація** мови, особливо русифікація, а точніше – московизація, глобалізація, урбанізація руйнують нашу національну культуру і вселяють велику тривогу за майбутнє України* (ЛУ, 19/06, с. 3); *Деморалізація, **дебілізація** і денационалізація сучасної молоді* (ЛУ, 26/06, с. 1); *Одним – **більшовизація**, а іншим – **центризація**, Старим – **комунізація**, юнцям – **приватизація**. А **корумповизація** – для лисих **кайфізація*** (Я. Ярош); ... програма ... ***кретинізації** нашого народу* (Ч-Т, 71/95, с. 6); ***Хамізація** літератури почалася не сьогодні. Вона чітко простежується упродовж найкривавішого із століть – минулого* (ЛУ, 48/06, с. 5).

Така тенденція до запозичення пов'язана з надто тісними контактами українців із зарубіжними країнами. Помітною стала кількість іншомовних запозичень, особливо з англійської мови. Це пояснюється, по-перше, дією загальносвітової тенденції до інтернаціоналізації лексичного складу української мови, по-друге, необхідністю в домінуванні нових предметів і понять.

Аналізуючи неолексеми із суфіксом **-ація, -ізація/-изація**, відзначимо їхню семантичну і словотвірну неоднорідність. Такі іменники утворюються переважно від запозичених дієслів, пор.: *абсурдизація* ← *абсурдиз* – *ува(ти)*, *голографізація* ← *голографіз* – *ува (ти)*, напр.: ... *врешті переходить у найвищий ступінь художньої абсурдизації* – у культивування «чорного абсурду», де змішуються комічне й трагічне, фарсове й трагікомічне, бурлескне й буфонадне ... (ЛУ, 25/06, с. 6); ... + *голографізація* всієї країни. *Голографічна марка не стала захистом від фальсифікату* (ПіК, 7/04, с. 21).

Особливістю утворення аналізованих іменників, на думку Т.А. Коць, є деривація їх у мові здебільшого без опори на дієслова з суфіксом **-изува-/-ізува-**, з якими ці іменники структурно і семантично співвідносяться. Черезступінчате творення девербативів із суфіксом **-ація, -ізація/-изація** на ґрунті іменникові мотивації (*ліризація, регіоналізація, селянізація, стриптизація, суржикізація, тюрмізація, філологізація, філософізація, гібридизація, інтимізація, арміїзація, доларизація, економізація, епітетизація, металізація, брендизація, скандалізація*) підтримується характером вираження дії, яка, як правило, відбувається безвідносно до діяча, тому не завжди потребує дієслівного оформлення. Тенденція до зростання загальної кількості віддієслівних іменників – назв дії вплинула на активізацію словотвірного типу з формантом **-ація, -ізація/-изація** у мові преси, зумовила процес перебудови мотиваційних відношень: під впливом аналогії у словотвірному ланцюжкові «іменник, прикметник – відіменне дієслово – віддієслівний іменник (назва предметної дії)» спостерігається пропущення ступеня деривації дієслова і творення іменників – назв дії безпосередньо від мотивувальних імен [5, с. 139-140]. На рівні діяхронії це засвідчує наявність мотиваційних відношень «іменник, прикметник – іменник з процесуальним значенням», що є фактом об'єднання в одному словотвірному акті лексичної і синтаксичної деривації, тобто процесом вербалізації й одночасної транскатегоризації назв дії до класу іменників» [4, с. 120].

У мові сучасної публіцистики фіксуємо чимало утворень на **-ація, -ізація/-изація** від назв континентів, регіонів, держав, народів, прізвищ, відомих діячів тощо:

африканізація – поширення, розповсюдження всього африканського або такого, як в Африці (як правило, упослідженого, недорозвинутого); *монголізація* – впровадження, поширення всього, пов'язаного з монголами; *білорусизація* – поширення, нав'язування всього, що характерне для Білорусі, *молдовізація* – впровадження того, що було в Молдові; *малоросизація* – поширення ознак, властивостей малороса; *шенгенізація* – набуття ознак Шенгену (Шенгенської зони вільного пересування); *путінізація* – поширення всього, що пов'язано з В. Путіним. Ці іменники, на думку О.А. Стишова, поповнили потенціал експресивних виражальних засобів, що пожвавлюють, урізноманітнюють виклад інформації, надають йому розмовного характеру [10, с. 134]. Наприклад: *Нинішнє тотальне зросійщення органічно переплелось з глобалізацією, яка призводить не лише до американізації, а й до африканізації України, нівеляції національного життєвого середовища* (ЛУ, 35/04, с. 4); *Не ображайте Орду. Це було не найгірше державне утворення... Ніякої тюркізації, монголізації, кочовизації, скотоводизації, шампанізації...* ([http:// pravda.com.ua](http://pravda.com.ua), 14.08.07); *Захід розпочав нову політичну кампанію стосовно Києва. Умовно її можна назвати спробою запобігти «білорусизації» України* (ПіК, 25/01, с. 12); *Ми бачимо, як це вдалося імперському центруві реалізувати на практиці в Молдові. Тепер молдовізацію хочуть поширити на Україну* (ЛУ, 44/90); *Чому вони вирішили боротися з малоросизацією напередодні виборів, незрозуміло* (5-ий канал: Час Новин, 11.02.06); *Як передбачається, найбільше від «шенгенізації» кордону постраждають мешканці прикордонних областей України, зокрема Галичини, Волині та Закарпаття, для яких робота в близькому для них закордонні є основним джерелом прибутку* (УМ, 01.08.07, с. 5); *День народження прем'єра, або путінізація всієї Русі* (1+1: ТСН, 07.10.08).

Переважає більшість іменників на **-ація, -ізація/-изація** зі значенням предметної дії називають соціальні процеси, пов'язані зі зміною суспільного ладу і глобалізацією й позначають:

- 1) процес перетворення в те, що назване мотивувальним іменником (*лапкизація, доларизація, метафоризація, епітетизація*);
- 2) процес утворення того, що назване мотивувальним іменником (*ліризація, комунікація, міфологізація*);

- 3) процес утілення (використання) того, забезпечення тим, що назване мотивувальним іменником (*арміїзація, мафіонізація, парламентаризація, регіоналізація, селянізація, тюрмізація*);
- 4) процес виконання дії особою, названою мотивувальним іменником (*путнізація, фірташизація, ющенкізація*);
- 5) процес надання властивостей, названих мотивувальним прикметником (*африканізація, українізація, американізація*).

Переважає більшість аналізованих іменників – це інтернаціональні терміни, а в термінології спостерігаємо логічне підпорядкування понять, переданих дієслівними формами, поняттям, що відповідають іменникам зі значенням дії. Таке підпорядкування сприяє перетворенню суфікса **-ізація/-изація** в автономний процесуальний терміноелемент, за допомогою якого утворюються поодинокі okazionalizmi, пор.: *хамізація* ← *хамізувати* ← *хам* – предметнена дія (процес), спрямована на встановлення рис, поведінки, способу мислення і т. ін., притаманних хамові; *бомжизація* ← *бомжизувати* ← *бомж* – предметнена дія (процес), спрямовані на поширення рис, ознак бомжа; *дебілізація* ← *дебілізувати* ← *дебіл* – предметнена дія, спрямована на формування дебіла чи дебільного; *жандармеризація* ← *жандармеризувати* ← *жандармерія* - предметнена дія (процес), спрямована на встановлення і поширення таких порядків, дій, функцій, як у жандармерії (політична поліція, організована за військовим зразком); *фаворизація* ← *фаворизувати* ← *фаворит* – предметнена дія (процес), пов'язана з фаворитом; *кумиризація* ← *кумиризувати* ← *кумир* – предметнена дія (процес), спрямована на появу (становлення) кумира; *вундеркіндеризація* ← *вундеркіндеризува (ти)* ← *вундеркінд* – предметнена дія (процес), спрямована на збільшення кількості вундеркіндів чи ознак вундеркіндів; *егоїзація* ← *егоїзувати* ← *егоїст* – предметнена дія (процес), спрямована на формування егоїста, людини, яка нехтує суспільними інтересами. Наприклад: ... *партійна поліцейщина і суцільна жандармеризація* спрямовані не лише проти активних демократів (ЛУ, 44/90); ... *колись вона стане основою книжки про письменників, ... про все те, що завжди супроводжує присудження премій: мотивації, рецепції творів, позалітературні фактори й фаворизацію певних імен ...* (ЛУ, 29/09, с. 6); *«Канатників» переважно цікавить не слава (із її аплодисментами, порожнечою і правильною поведінкою об'єкта кумиризації, а повносиле проживання кожної години чи року* (ЛУ, 28/09, с. 6); *Марія*

Пономарьова розкаже про масову **вундеркіндеризацію** (5-ий канал: Час-підсумки); Зараз масова **егоїзація** суспільства: люди думають про себе, а на те, що вони комусь заважають, їм, в принципі, плювати (<http://kvartyraa.com.ua/>).

Продуктивність словотворчого форманта **-ізація/-изація** спостерігаємо в кінці ХХ – початку ХХІ століття, розширюються його виражальні можливості, зростає стилістичний потенціал, оскільки *nomina actionis* зі значенням опредметненої дії широко вживаються не тільки в науково-технічному стилі, а й у розмовно-літературному і газетно-публіцистичному.

Аналіз *nomina actionis* на **-ізація/-изація** свідчить про те, що переважну більшість таких утворень становлять медійні і «постмедійні» неодеривати, що позначають опредметнену дію (процес). Вони утворюються від іменників усіх лексико-граматичних розрядів, якісних і відносних прикметників, а останнім часом – і від аббревіатур: **ЄЕПізація** ← *ЄЕПіз-ува (ти)* ← *ЄЕП* – опредметнена дія (процес), пов'язана з упровадженням, становленням ЄЕП (Єдиний Економічний Простір), а також запозичень – трансплантантів (Internet-изація, PR-изація; пор.: транскрибований варіант – ПАРизація (піаризація) ← піаризувати ← піар – опредметнена дія, процес, спрямовані на впровадження, здійснення піару. Напр.: *Прихильники ЄЕПізації в уряді Януковича не мали чітких уявлень ...* (1+1, ТСН, 05.06.05); *Хтось сказав: політичне майбутнє дорівнює фінансовому сьогодні. А я б уточнила: політичне майбутнє = фінансове сьогодні + піаризація усієї країни* (ПіК, 18/03, с. 12).

Інноваціями з-поміж *nomina actionis* із компонентом **-ізація/-изація** є утворення медійних і «постмедійних» пейоративів, на позначення процесів, що призводять до морального і фізичного виродження, а також до соціально-політичних катаклізмів. Пейоративи – мутаційно-модифікаційні абстрактні іменники зі значенням опредметненої дії (процесу) – активно утворюються від основ особових і абстрактних іменників та прикметників, що мають переносне пейоративне значення (*бандитизація, дебілізація, ідіотизація, кретинізація, манкуртизація, маргіналізація, плебеїзація, скотинізація, шизофренізація* тощо). Експресивне навантаження семантики неолексем *nomina actionis* на **- ізація / - изація** формується за рахунок мотивувальної іменної основи. Та негативна оцінка, що міститься в цій основі, переноситься на процес, з яким пов'язаний об'єкт або ознака.

Підсумовуючи, зазначимо, що зростання продуктивності *nomina actionis* на **-ація, -ізація/-изація** в кінці ХХ – початку ХХІ ст. зумовлено передусім специфікою інформаційного середовища, в якому з'являються і функціують аналізовані неодеривати. Це специфічне інформаційне середовище тяжіє до моделей теоретичних знань, що покликані впорядкувати практичний досвід використання похідних. Нові реалії сьогодення є причиною активізації іншомовних словотворчих формантів, що спостерігаємо в широкому функціюванні іменників, утворених за допомогою запозичених суфіксів. Зростання загальної кількості віддієслівних дериватів вплинуло на регулярність словотвірного типу з формантом **-ація, -ізація/-изація**, зумовили процес творення іменників із значенням абстрактної дії (процесу) безпосередньо від мотивувальних імен, тобто процес вербалізації й одночасної транскатегоризації назв дії до класу іменників.

Література

1. Ажнюк Б.М. Мовна єдність нації: діаспора й Україна / Б.М. Ажнюк. – К.: Рідна мова, 1999.
2. Ажнюк Б.М. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації / Б.М. Ажнюк // Мовознавство. - №3. – 2001. – №3. – С. 48 – 54.
3. Баранник Д.Х. Українська мова на межі століть / Д.Х. Баранник // Мовознавство. – 2001. – №3. – С. 40 – 47.
4. Віняр Г.М. Новотворення в словотвірчій системі української мови / Г.М. Віняр // Мовна дійсність в Україні (проблеми, перспективи). Тези доп. і повідомл. наук. конф. Ч. 1. – Вінниця, 1994. – С. 119 – 121.
5. Коць Т.А. Літературна норма у функціонально-стильовій і структурній парадигмі / Т.А. Коць. – К.: Логос, 2010. – 303 с.
6. Ландер М.А. Глобалізаційні процеси в словотворі назв знарядь праці та засобів дії / М.А. Ландер // Ономастика і апелятиви. – Вип. 26. – 2006. – С. 53 – 56.
7. Сербенська О., Волощак М. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем / О. Сербенська, М. Волощак. – К., 2001. – 204 с.
8. Smolkova Tereza. Neologizmy we wspolczesnej leksyce polskiej / T. Smolkowa. – Krakow, 2001. – 195 s.
9. Стишов О.А. Глобалізаційні процеси в сучасному українському словотворі / О.А. Стишов // Ономастика і апелятиви. – Вип. 21. – 2004. – С. 15 – 24.

10. Стишов О.А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) / О.А. Стишов. – К.: Пугач, 2005. – 388 с.
11. Стишов О.А. Глобалізаційні вияви в словотворенні української і російської мов кінця ХХ – початку ХХІ ст. / О.А. Стишов // Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Філологія. – Вип. ХV – ХVІІІ. – Івано-Франківськ: Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2007. – 730 с.
12. Яворська Г.М. Прескриптивна лінгвістика як дискурс: Мова, культура, влада / Г.М. Яворська. – К., 2000. – 288 с.